

Nr 151

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen med förslag till lag angående tillägg till lagen den 28 april 1949 (nr 183) om flottningen i Torne och Muonio gränsälvar; given Stockholms slott den 17 april 1964.

Under återopande av bilagda i statsrådet och lagrådet förda protokoll vill Kungl. Maj:t härmed jämlikt § 87 regeringsformen föreslå riksdagen att antaga härvid fogade förslag till lag angående tillägg till lagen den 28 april 1949 (nr 183)) om flottningen i Torne och Muonio gränsälvar.

GUSTAF ADOLF

Rune Hermansson

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen föreslås, under förutsättning överenskommelse därom träffas mellan Sverige och Finland, att i den nu gällande gemensamma stadgan angående flottning i gränsälvarna skall införas två nya paragrafer med bestämmelser om flottningsskada på fiskebyggnad. Dessa innehåller dels att den som uppför fiskebyggnad i flottleden skall ha rätt att hos länsstyrelse påkalla bestämmelser om skyddsanordningar att bekostas av de flottande, dels att, om någon bygger i strid mot lag eller givna föreskrifter, han skall ha skyldighet att själv svara för skada på byggnaden i följd av flottningen.

Förslag

till

Lag**angående tillägg till lagen den 28 april 1949 (nr 183) om flottningen
i Torne och Muonio gränsälvar**

Härigenom förordnas som följer.

Under förutsättning att överenskommelse träffas mellan Sverige och Finland, att i den vid lagen den 28 april 1949 (nr 183) om flottningen i Torne och Muonio gränsälvar fogade stadgan skola införas två nya paragrafer, betecknade 8 a § och 22 a §, av nedan angiven lydelse, äger Konungen förordna, att dessa bestämmelser här i riket skola lända till efterrättelse från den dag som anges i överenskommelsen.

8 a §.

Menar någon, som uppfört eller ämnar uppföra fiskebyggnad i flottleden, att särskild anläggning eller åtgärd till skydd mot skada eller intrång på byggnaden i följd av flottningen bör bekostas av de flottande, äger han genom ansökan, som ingives till någon av länsstyrelserna, påkalla bestämmelse om erforderliga skyddsanordningar. Om påföljd av underlåtenhet att påkalla bestämmelse, som nu sagts, stadgas i 22 a §.

För behandling av ansökning enligt första stycket skola bestämmelserna i 6—8 §§ i tillämpliga delar gälla.

22 a §.

Uppför någon fiskebyggnad i flottleden i strid mot lag eller givna föreskrifter, svarar han själv för den skada, som kan uppstå på byggnaden i följd av flottningen. Om någon utan att påkalla och avbida bestämmelse om skyddsåtgärd, som sägs i 8 a §, uppför fiskebyggnad i flottleden, svarar han under tiden själv för skadan.

Utdrag av protokollet över justitiedepartementsärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 3 april 1964.

Närvarande:

Statsministern ERLANDER, ministern för utrikes ärendena NILSSON, statsråden STRÄNG, ANDERSSON, LANGE, LINDHOLM, KLING, EDENMAN, JOHANSSON, HOLMQVIST, ASPLING, PALME.

Efter gemensam beredning med statsrådets övriga ledamöter anmäler chefen för justitiedepartementet, statsrådet Kling, fråga om *tillägg till stadgan angående flottningen i Torne och Muonio gränsälvars flottled* samt anför därvid följande.

Inledning

Flottningen i Torne och Muonio älvar samt i ett havsområde utanför Torne älvs mynning regleras enligt lag den 28 april 1949 (nr 183) genom bestämmelser i en överenskommelse den 17 februari 1949 mellan Sverige och Finland om flottningen i gränsälvarna och i en till överenskommelsen fogad stadga angående flottningen i Torne och Muonio gränsälvars flottled. Bestämmelserna länder till efterrättelse i Sverige så länge överenskommelsen är giltig.

Genom Kungl. Maj:ts beslut den 10 september 1954 förordnades ombud att för Sveriges del deltaga i överläggningar med representanter för den finländska regeringen rörande översyn dels av konventionen den 10 maj 1927 mellan Sverige och Finland angående ordnandet av det samfälliga laxfisket i Torne och Muonio älvar dels av den med stöd av en sistnämnda dag avgiven deklaration fastställda stadgan för fiskets bedrivande inom Torne älvs fiskeområde dels o c k av överenskommelsen den 17 februari 1949 mellan Sverige och Finland om flottningen i Torne och Muonio älvar. De svenska och finländska ombuden antog som gemensam benämning svensk-finska kommissionen för översyn av 1927 års konvention angående det gemensamma laxfisket i Torne och Muonio älvar m. m. (laxfiskekommissionen).

Med skrivelse den 23 oktober 1962 har de svenska ombuden¹ till Kungl. Maj:t överlämnat ett betänkande med förslag till ny överenskommelse och stadga rörande fisket i Torne älvs fiskeområde samt förslag till ändring

¹ Landshövdingen Manfred Näslund, överdirektören Jöran Hult och landssekreteraren Torsten Segrell.

i flottningsöverenskommelsen och till ändringar i och tillägg till flottningsstadgan (NU 1963:2). Förslagen är gemensamma för de svenska och de finländska ombuden i laxfiskekommissionen men i betänkandet har endast de svenska ombudens motiv till förslagen intagits.

Genom beslut den 14 februari 1964 har Kungl. Maj:t uppdragit åt de svenska sakkunniga i den år 1961 tillsatta svensk-finska gränsälvskommittén att i samråd med de finländska sakkunniga i kommittén göra en översyn av förslaget till den del det gäller överenskommelse och stadga rörande fisket inom Torne älvs fiskeområde.

Över betänkandet i vad det avser tillägg till flottningsstadgan har efter remiss yttranden avgivits av vattenöverdomstolen, vattenrättsdomarna i Övre Norrbygdens vattendomstol, väg- och vattenbyggnadsstyrelsen, vattenfallsstyrelsen, kammarkollegiet, överjägmästaren i Övre Norrbottens distrikt, skogsvårdsstyrelsen i Norrbottens län, fiskeriintendenten i övre norra distriktet, Haparanda byamän, svenska sakkunniga i finsk-svenska gränsälvskommittén och Torne älvs flottningsförening.

Jag anhöller nu att till behandling få upptaga frågan om tillägg till flottningsstadgan.

Gällande bestämmelser

Flottningsöverenskommelsen den 17 februari 1949, som innehåller bestämmelser som främst avser förhållandet mellan de fördragsslutande staterna, upptager — förutom föreskrift att flottningsstadgans bestämmelser skall tillämpas — regler om flottgodsets frihet från tullbehandling, om rätt att fritt föra redskap, material och förnödenheter för flottningen från den ena staten till den andra, om skattefrihet i båda staterna för flottningsförening som avses i stadgan samt om frihet och lättnader för de i flottningsarbetet deltagande att överskrida riksgränsen. Överenskommelsen föreskriver härjämte skyldigheter för de flottande att utgiva viss avgift att användas till bevarande av fiskbeståndet i vattenområdet. Flottgods må icke påföras annan fiskeavgift inom någondera staten.

Bestämmelserna i den till överenskommelsen anslutna *flottningsstadgan* är riktade till dem som flottar i vattendragen. Stadgan är uppbyggd efter mönster av den svenska allmänna flottningslagstiftningen, nämligen 6 kap. vattenlagen och lagen om flottning i allmän flottled. Även den vid stadgans tillkomst i Finland gällande flottningslagstiftningen har tjänat som förebild.

Av flottningsstadgans sex kapitel omfattar det första allmänna bestämmelser och handlar om skyldighet för de flottande att bilda flottningsförening, om anmälnings- och avgiftsskyldighet för flottande, om barkning av virke och om tillträde m. m. till annans fastighet för dem, som ombesörjer flottningsarbetet.

I andra kapitlet ges bestämmelser om flottledens utbyggnad m. m. Den svenska länsstyrelsen i Norrbottens län och den finska länsstyrelsen i Lapplands län har erhållit uppgiften att gemensamt pröva hithörande frågor. Länsstyrelserna har att besluta såväl i ärenden rörande fastställande av regleringsbestämmelser i inskränkt bemärkelse för flottledens begagnande som i ärenden beträffande tillstånd att för flottningen utföra arbete eller anläggning i vatten. Sådant tillstånd kan meddelas trots intrång i motstående intressen. Länsstyrelserna äger även, där fråga ej är om avstående av äganderätt, besluta att annans egendom tvångsvis tages i anspråk för flottleds utvidgande eller förbättrande. Ersättning för skada och intrång prövas av samma organ. Den som är missnöjd med länsstyrelsernas beslut i fråga om sådan ersättning äger inom viss tid från beslutets dag väcka talan om ersättningen vid allmän underrätt i den ort där skadan eller intrånget sker.

Tredje kapitlet innehåller regler om flottningsförening och dess verksamhet.

Ersättning för skada genom flottningen behandlas i fjärde kapitlet. Huvudstadgandet är en bestämmelse att flottningsföreningen skall gälda ersättning med fulla värdet för skada och intrång som vållas i följd av flottningen. Detta stadgande liksom kapitlets bestämmelser i övrigt ansluter nära till bestämmelserna i 2 kap. i den svenska lagen om flottning i allmän flottled. Ersättningsanspråk skall sålunda i allmänhet anmälas före utgången av det kalenderår, då skadan uppkom. Anspråk på ersättning för skada å fiskebyggnad eller fiskeredskap skall dock, till skillnad från vad som gäller enligt den svenska flottningslagen, i regel anmälas inom fjorton dagar från det skadan blev känd för byggnadens eller redskapens ägare. Prövningen av frågor om ersättning i de fall då överenskommelse ej träffas sker liksom enligt flottningslagen genom skiljemannaförfarande.

I femte kapitlet lämnas särskilda föreskrifter om vidmakthållande av åtgärder till skydd mot skada genom flottningen och om sjunkvirke m. m.

Sjätte kapitlet slutligen upptager ansvarsbestämmelser, forumregler m. m.

Flottningsöverenskommelsen och stadgan innefattar tillhopa fullständig reglering av flottningsförhållandena i gränsälvarna. I flottningslagen är nämligen stadgat (84 §), att lagen icke äger tillämpning på gränsfloderna Torne och Muonio älvar. Vidare skall, enligt slutbestämmelser i lag den 19 juni 1919 (nr 425) om ändring i vissa delar av vattenlagen, i fråga om flottleds anläggande, utvidgande eller förbättrande i samma älvar gälla vad därom är särskilt stadgat. Vad som gäller på grund av förenämnda lag den 28 april 1949 skall därför beträffande sagda flottledsfrågor tillämpas i stället för 6 kap. vattenlagen.

Enligt 2 kap. 20 § 1 mom. *vattenlagen* krävs vattendomstols tillstånd till fiskebyggnad, om byggnaden skall uppföras i älv eller annat större vat-

tendrag och därigenom kan ske märkbar inverkan på vattenståndet eller vattnets lopp samt det ej är uppenbart, att varken allmän eller enskild rätt förnärmas. Då fiskebyggnad i annat fall än det nu angivna skall uppföras i enskilt vatten är förprövning av vattendomstol erforderlig, om det kan antagas, att byggnaden förnärmar allmän rätt. Enligt 6 kap. 18 § svenska vattenlagen äger den som byggt eller vill bygga i allmän flottled genom stämning å flottningsföreningen påkalla vattendomstolens föreskrift att erforderlig skyddsanordning skall bekostas av de flottande. I 7 § första punkten *flottningslagen* stadgas, att om någon bygger i allmän flottled anorledes än med lag eller givna föreskrifter överensstämmer, han själv får stå skada som kan vållas på byggnaden i följd av flottningen. Enligt andra punkten i samma lagrum har ock den som bygger i allmän flottled utan att påkalla och avbida vattendomstolens bestämmelser om skyddsåtgärd enligt 6 kap. 18 § vattenlagen att under tiden själv svara för flottningsskada på byggnaden.

Fiskekommissionens förslag

I sitt betänkande avhandlar fiskekommissionen huvudsakligen frågan om ny fiskeöverenskommelse mellan Sverige och Finland. Den nuvarande konventionen är enligt kommissionen ofullständig som reglering av fiskeförhållandena, såtillvida att den i allt väsentligt icke avser fiske efter annat än lax och laxöring och att den gäller endast i den mån staterna innehar fiskerätten. Kommissionen erinrar om att konventionen innebär, att laxfisket i Torne och Muonio älvar från mynningen, så långt dessa älvar bildar riksgrens och lax uppstiger i dem, skall brukas samfällt för staterna med undantag endast för vissa namngivna skatteförsålda fisken. Kommissionen påpekar att svenska kronans regalrätt till laxfiske i gränsvattnen underkänts i vissa rättsliga avgöranden under senare år och framhåller, att allteftersom kronans anspråk på laxfisket underkännes, möjligheterna till samfällt laxfiskebruk kommer att bli allt mindre. Därmed kommer även tillämpningsområdet för de viktigaste av de nuvarande gemensamma bestämmelserna att inskränkas. Kommissionen konstaterar, att från flottningshåll uttryckts farhågor för att en sådan situation skulle medföra ett enskilt fiske efter lax av betydligt större omfattning än det nuvarande samfällda samt att företrädare för flottningen därför ansett sådana åtgärder påkallade, som hindrar ett okontrollerat enskilt fiske, framför allt med fasta fiskeverk. Från annat håll har påpekats, att ett alltför intensivt enskilt laxfiske är speciellt ägnat att öka intressemotsättningar även mellan fiskerättsinnehavarna inbördes. De finländska delegaterna har vidare betonat, att det är ett allmänt finskt intresse att få delta i avgörandet av frågor, i vilken omfattning och under vilka former fisket skall bedrivas inom de svenska delarna av de för de båda staterna gemensamma fiskevatt-

nen. Motsvarande aspekter kan enligt kommissionen anläggas för Sveriges del i fråga om de finska vattenområdena. Beaktande av nu ifrågavarande synpunkter nödvändiggör att vissa bestämmelser införes om utslående av fasta fiskeverk.

Kommissionen erinrar om att åtskilliga olikheter föreligger de båda staterna emellan i fråga om vattenrättslig reglering av byggande i vatten för fiskeändamål. Det kan enligt kommissionen ifrågasättas, om eller i vilken utsträckning de båda staternas vattenrättsliga lagstiftning omfattar de fasta fiskeverk, som med hänsyn till de speciella förhållandena i gränsvattendragen bedömes behöva regleras. På grund härav och med hänsyn till kommissionens strävan att så långt detta är möjligt få till stånd på ömse sidor om riksgränsen likalydande bestämmelser rörande fisket, finner kommissionen, att särskilda vattenrättsliga regler för gränsvattnen måste utformas i fråga om de fasta fiskeverken. För kommissionen framstår som en angelägen uppgift att tillskapa regler, genom vilka kan förhindras att inom fiskeområdet utsättes sådana fiskeverk, som med hänsyn till omfattning eller annat länder till men framför allt för flottningsintresset.

Till fasta fiskeverk hänför kommissionen främst s. k. pator. Gemensamt för pator av olika slag förklarar kommissionen vara, att de är av mer stadigvarande natur samt byggda eller timrade.

Kommissionen framhåller, att de regler kommissionen i enlighet med det sagda finner sig böra föreslå är avsedda att gälla endast under en övergångstid, nämligen under tiden intill dess en allmän vattenrättslig konvention trätt i kraft. Kommissionen förutsätter nämligen, att gränssälvskommittén, som har i uppdrag att utarbeta förslag till en allmän vattenrättslig konvention mellan Sverige och Finland rörande nyttjandet av gränsvattendragen, kommer att föreslå bestämmelser med giltighet jämväl för nu avsedda fiskeförhållanden.

Kommissionen föreslår, att åt länsstyrelserna i Norrbottens och Lapplands län skall uppdragas att gemensamt pröva och avgöra ärenden angående fiske i gränssälvarna. Något undantag för ärenden om tillstånd att utsätta fasta fiskeverk förutsättes därvid icke. Kommissionen anser, att även vattenrättsliga frågor som hänför sig till sådana anläggningar bör bli föremål för gemensamma beslut av de båda länsstyrelserna och erinrar om att avgöranden av liknande art redan nu ankommer på länsstyrelserna jämlikt flottningsstadgan, särskilt när det gäller flottleds utbyggnad.

Med avseende på de flottandes skadeståndsskyldighet gentemot de fiskande föreslår kommissionen vissa tillägg till bestämmelserna i flottningsstadgan. Kommissionen erinrar om att huvudstadgandet angående flottningskada, vilken i stort sett motsvarar 6 § i den svenska flottningslagen, föreskriver att för skada eller intrång i följd av flottningen skall gäldas ersättning med fulla värdet. Flottningsstadgan saknar däremot motsvarighet till 7 § i den svenska flottningslagen, vilket lagrum innehåller, att de flottande icke

är skadeståndsansvariga för flottningsskada på byggnad, som uppförts annorledes än på sätt som överensstämmer med lag eller givna föreskrifter eller anlagts utan att anläggaren påkallat och avbidat vattendomstolens bestämelse om åtgärd till skydd mot skada av ifrågavarande slag. Kommissionen anför följande.

De flottandes skyldigheter att till de laxfiskande i älvmrådet gälda ersättning för flottningsskada har hitintills bestämts därigenom att i kontrakt om upplåtelse av samfällt laxfiske såsom villkor för upplåtelsen intagits föreskrifter om sagda skadeståndsskyldighet. Dessa föreskrifter har undantagslöst inneburit en begränsning av det skadeståndsansvar, som följer av flottningsstadgans regler. I samma mån som den svenska staten förlorar rätten till laxfisket minskas möjligheten att inom de svenska delarna av gränsvattendragen på angivet sätt inskränka de flottandes skadeståndsskyldighet och ökas alltså antalet av de fall, där sagda skyldighet bestämmes av flottningsstadgans regler.

Farhågorna för att härigenom kan uppstå ett oskäligt skadeståndsansvar för de flottande har föranlett kommissionen att överväga ändringar i de enligt flottningsstadgan gällande skadeståndsreglerna. Detta övervägande förestavas även av den omständigheten att det enligt kommissionens mening synes obefogat att de flottande i gränsvattnen äro underkastade rättsregler, vilka innebära tyngre skadeståndsansvar än det som gäller för flottande i helt svenska vattendrag.

På grundval av sina bedömanden av nu ifrågavarande spörsmål föreslår kommissionen, att i 4 kap. flottningsstadgan införes en ny paragraf, betecknad 22 a §, vari stadgas, att om någon uti flottleden utsätter fast fiskeverk annorledes än med lag eller givna föreskrifter överensstämmer, han själv ansvarar för den skada, som må vållas å fiskeverket i följd av flottningen. Här avses fasta fiskeverk, vilka tillkommit i strid mot de vattenrättsliga bestämmelserna i den av kommissionen samtidigt föreslagna fiskeöverenskommelsen för Torne älvs fiskeområde eller icke överensstämmer med länsstyrelsernas enligt sagda bestämmelser meddelade föreskrifter angående fiskeverket. Införandet av en regel av nu angivna innebörd torde enligt kommissionen icke vålla någon betänklighet. Är fiskeverket olagligt och bedrivs flottningen väl ordnad och med tillbörlig omsorg, synes det nämligen icke föreligga något skäl för att de flottande skall vara ersättningsskyldiga gentemot ägaren av det olagliga fiskeverket. Kommissionen framhåller, att man emellertid bör beakta, att de flottande icke avses bli berättigade att egenmäktigt förstöra eller genom uppenbar vårdslöshet vid flottningen skada ens ett olagligt fiskeverk.

Vidare föreslår kommissionen, att vad som sagts skall gälla beträffande skada å fiskeredskap, vilket nyttjas i strid mot de i den av kommissionen föreslagna stadgan för fisket inom Torne älvs fiskeområde meddelade bestämmelserna. Denna regel saknar motsvarighet i den svenska flottningslagen. Det synes enligt kommissionen icke finnas skäl att skadeståndsrätt skall åtnjutas av den som bryter mot fiskestadgan.

Kommissionen anser, att beträffande fasta fiskeverk i gränsvattendragen bör införas också regler av innehåll motsvarande 6 kap. 18 § vattenlagen om påkallande av bestämmelser om skyddsanordningar och 7 § andra punkten flottningslagen om byggandes eget ansvar för flottningskada, då sådana bestämmelser ej påkallats. Enär emellertid enligt flottningsstadgan frågor om anläggningar eller åtgärder för flottleden prövas av de båda länsstyrelserna, hör dessa tilläggas jämväl prövningen av spörsmål om ifrågavarande skyddsanordningar. Det torde därvid enligt kommissionens mening icke lämpligen kunna bli fråga om ett stämningförfarande såsom enligt vattenlagen, utan kommissionen finner sig böra föreslå, att fråga om skyddsanordningar skall väckas genom ansökan, som riktar sig mot flottningsföreningen. För det därefter följande förfarandet bör bestämmelserna i 2 kap. i flottningsstadgan rörande flottleds utbyggnad m. m. i tillämpliga delar gälla. Kommissionen anser dock att uppgifter, som enligt dessa bestämmelser ankommer på synemän, i stället skall ombesörjas av en nämnd, som enligt kommissionens förslag till fiskeöverenskommelse mellan länderna skall inrättas för vissa uppgifter på fiskets område.

Kommissionen föreslår att under 2 kap. flottningsstadgan i en tilläggsparagraf efter 8 § skall införas bestämmelser beträffande fasta fiskeverk, som med nyssnämnda modifikationer motsvarar 6 kap. 18 § vattenlagen. Motsvarigheten till 7 § andra punkten flottningslagen föreslås skola intagas i 22 a § flottningsstadgan och givas det innehållet, att om någon utan att påkalla och avbida länsstyrelsernas bestämmelser om skyddsåtgärd utsätter fast fiskeverk i flottleden, han under tiden själv får stå för skadan.

Remissyttrandena

Kommissionens förslag till bestämmelser angående flottningskada tillstyrkes eller lämnas med något undantag utan erinran i remissyttrandena.

Flottningsföreningen framhåller, att ändringarna i flottningsstadgan i regel är en följd av de lösningar kommissionen föreslagit i fiskeöverenskommelsen och fiskestadgan. Ehuru föreningen tillstyrker de föreslagna flottningsbestämmelserna, finner sig föreningen dock böra framhålla, att den föreslagna bestämmelsen i 8 a § om föreningens skyldighet att bekosta skyddsanordningar för fasta fiskeverk, vilken har hämtats från svensk rätt, kan vara strängare mot de flottande än intern finsk flottningslag. Enligt finsk lag är nämligen den som bygger i kungsådra skyldig att själv skydda sig mot flottningskador.

Överjämstaren i Övre Norrbottens distrikt förordar ytterligare begränsning av de flottandes skadeståndsskyldighet och anför i detta hänseende bl. a. följande.

I fråga om det regala älvfisket, som utarrenderas av de båda staterna, har man i arrendekontrakten intagit sådana bestämmelser att flottningsför-

eningen endast blir ersättningsskyldig, om skadan förorsakas av uppenbar vårdslöshet från flottningsföreningens sida. Den ovillkorliga ersättningsskyldigheten för flottningsskador, som den nuvarande flottningsstadgan lägger på flottningsföreningen, har i vissa fall lett till missbruk från skärgårdsfiskarnas sida, anser flottningsföreningen. Om regalrätten till laxfisket på svensk sida förklaras icke vara gällande kommer flottningsföreningen att även i den större delen av älvområdet vara fullt ersättningsskyldig för alla skador, som flottningen kan åstadkomma på de enskilda fiskena. Med hänsyn till flottningens stora ekonomiska betydelse synes detta icke vara önskvärt. I fråga om ny konvention och stadga föreslås att flottningsföreningen endast skall vara skyldig att ersätta skador på fiskena då skadan orsakats av uppenbar vårdslöshet från flottningsföreningens sida.

Gränsälvskommittén finner de föreslagna bestämmelserna angående flottningsskada, vilkas rättmätighet enligt kommittén väl knappast kan sättas i fråga, innefatta en angelägen komplettering av flottningsstadgan. Kommittén anser den böra komma till stånd oavsett huruvida i den tillämnade fiskeöverenskommelsen meddelas bestämmelser om utsättande av fasta fiskeverk eller icke. Det torde nämligen i detta sammanhang vara av underordnad betydelse om en fiskebyggnad uppförts i strid mot bestämmelser i en mellanstatlig överenskommelse eller mot föreskrifter i rent nationell lagstiftning. Kommittén har icke något att erinra mot att innehavare av fiskeverk tillerkännes rätt att av länsstyrelserna påkalla bestämmelse om skyddsanordning vid fiskeverket att bekostas av de flottande, men kommittén vill icke därmed taga ställning till frågan huruvida det för framtiden bör ankomma på länsstyrelserna att avgöra dessa ärenden. Enligt kommitténs mening måste nämligen dessa anses falla inom vattenrättsskipningens område.

Fiskeriintendenten hyser betänkligheter mot förslaget i vad det innebär, att länsstyrelserna även framgent skall avgöra ärenden av vattenrättslig karaktär vilka hänför sig till gränsälvarnas flottled. *Haparanda byamän* uttalar som sin mening, att det är en olämplig åtgärd att nu ändra reglerna för flottningen i Torne älv. Ändringen synes nämligen byamännen bli endast en tillfällig åtgärd i avvaktan på en allmän vattenrättslig konvention mellan länderna.

Departementschefen

Gränsvattnen mellan Sverige och Finland är under nuvarande förhållanden nyttjade i huvudsak endast för flottning och fiske. Behov av mellanstatlig reglering har därför förelegat endast beträffande dessa två verksamhetsformer. För flottningens del har överenskommit gemensamma bestämmelser som innebär en tämligen fullständig reglering av verksamheten. I fråga om fisket är däremot motsvarande reglering icke lika uttömmande. Endast för laxfisket finnes gemensamma bestämmelser och dessa gäller endast till den del staterna innehar fiskerätten. Fiskekommissionen har funnit påkallat att åvägabranga en ny allt slags fiske omfattande överenskom-

melse men har ansett de nuvarande gemensamma flottningsbestämmelserna kunna bibehållas med blott vissa ändringar och tillägg.

Kungl. Maj:t har såsom inledningsvis anförts genom beslut den 14 februari 1964 uppdragit åt de svenska sakkunniga i gränsälvskommittén att i samråd med de finländska sakkunniga i kommittén göra en översyn av förslaget till den del det gäller överenskommelse och stadga rörande fisket inom Torne älvs fiskeområde. Efter denna bearbetning avses förslaget skola läggas till grund för en mellanstatlig fiskeöverenskommelse.

Förslaget till ändring av gällande gemensamma flottningsbestämmelser torde kunna behandlas fristående från förslaget till bestämmelser om fisket. De bestämmelser som hänför sig till förhållandet mellan flottande och ägare av byggnader för fiskeändamål synes böra upptagas nu.

Enligt 7 § flottningslagen är de flottande icke ansvariga för flottningsskada på byggnad som uppförts annorledes än på sätt som överensstämmer med lag eller givna föreskrifter eller som anlagts utan att anläggningens ägare påkallat och avbidat vattendomstolens bestämmelse om åtgärd till skydd mot skada av ifrågavarande slag. Någon motsvarighet till denna bestämmelse har icke medtagits i flottningsstadgan och har tydligen ansetts obehövlig med hänsyn till att staterna hävdad regalrätt till laxfisket. Hithörande frågor har, såvitt avser skador på laxfiskebyggnader, i stället kommit att regleras i de kontrakt om upplåtelse av laxfiske som upprättats mellan staten som innehavare av laxfiskerätten och de fiskande. Fiskekommissionen har befarat, att markägarna, om statens fiskerätt underkännes eller åtminstone ifrågasättes såvitt gäller betydande älvsträckor, kommer att i sina vattenområden sätta ut fångstanordningar för att utnyttja den fiskerätt de möjligen kan anses ha vunnit med det förändrade rättsläget. Mot bakgrunden härav har fiskekommissionen föreslagit en bestämmelse i flottningsstadgan av innehåll, att ägare av fast fiskeverk, som utsatts olagligt i flottleden, skall själv svara för skada som orsakas av framflytande flottgods. Förslaget har lämnats utan erinran av remissorganen. För egen del vill jag anföra följande.

Bland fångstanordningar som kan vara till förfång för flottning är främst att nämna laxpator och liknande fasta fiskeredskap. Enligt vad fiskekommissionen uttalat är gemensamt för pator av olika slag, att de är av mer stadigvarande natur samt byggda eller timrade. På grund av sin beskaffenhet är de således att hänföra till fiskebyggnader i vattenlagens mening.

Enär älvområdet är enskilt fiskevatten, får däri utsättas fasta fiskeredskap utan att jämlikt fiskelagen myndighets tillstånd behöver inhämtas. Däremot föreligger enligt vattenlagen beträffande fiskebyggnader i stor utsträckning skyldighet för den byggande att på förhand inhämta tillstånd, i detta fall av vattendomstol. Såsom framgått erfordras sålunda enligt 2 kap. 20 § 1 mom. vattendomstols tillstånd till fiskebyggnad, om byggnaden skall uppföras i älv eller annat större vattendrag och därigenom kan ske

märkbar inverkan på vattenståndet eller vattnets lopp samt det ej är uppenbart, att varken allmän eller enskild rätt förnärmas. Då fiskebyggnad i annat fall än det nu angivna skall uppföras i enskilt vatten, är förprövning av vattendomstol erforderlig, om det kan antagas att byggnaden förnärmar allmän rätt.

Rätten att flotta är en sådan allmän rätt som avses i vattenlagen. Reglerna om domstolsprövning torde omfatta alla fall av praktisk betydelse i vad gäller förhållandet mellan dem som uppför fiskebyggnader och dem som flottar i gränsälvarna och tillförsäkrar de flottande möjlighet att bevaka sina intressen innan fiskebyggnader uppföres. Något undantag från nämnda regler är icke stadgat beträffande dem som uppför fiskebyggnader på platser som utarrenderats av kronan.

Uppförandet av fiskebyggnader i älvmrådet såvitt gäller byggnader med någon mer betydelsefull inverkan på motstående intressen är således reglerat av vattenlagen. Däremot är flottningen i gränsälvarnas flottled icke reglerad av vattenlagen och icke heller av flottninglagen. Den flottningsöverenskommelse med Finland jämte tillhörande stadga som i stället gäller ger såsom framgått av vad jag tidigare anfört icke flottningen samma skydd som den rent svenska lagstiftningen mot skadeståndsanspråk från innehavare av olagligt uppförda byggnader i vatten. Ehuru såsom jag nyss uttalat prövningstvång gäller för fiskebyggnader som kan förnärma flottningen, är det icke osannolikt att under rådande förhållanden sådana byggnader kan komma att uppföras även i strid mot de regler som nu är i fråga. Därjämte kan icke bortses från att den som bygger med vederbörligt tillstånd för fiskeändamål, kan göra avvikelser från vad som vid tillståndsgivningen föreskrivits angående byggnadens utformning. Flottande i gränsälvarna bör liksom flottande i landet i övrigt ej ha att svara för flottningsskador på byggnader som nu sagts.

Det kunde måhända övervägas att ej hänföra ansvarsbegränsningen till enbart byggnader för fiskeändamål. Emellertid torde det icke behöva befaras, att annat byggande i strid mot bestämmelser om prövningstvång skall förekomma i någon betydande omfattning. Frågan synes därför kunna anstå, till dess flottningsstadgan som en följd av en allmän vattenrättslig konventions tillkomst kan behöva överses.

På grund av vad sålunda anförts föreslår jag, att i flottningsstadgan intages en bestämmelse, att om någon uppför fiskebyggnad i flottleden i strid mot lag eller givna föreskrifter, han själv svarar för den skada som uppstår på byggnaden i följd av flottningen. Bestämmelsen torde kunna intagas som en första punkt i en ny paragraf, betecknad 22 a §.

Fiskekommissionen har vidare föreslagit, att en regel, som svarar mot den nu avhandlade, skall införas beträffande skada på fiskeredskap som nyttjas i strid mot den av kommissionen föreslagna stadgan för fisket inom Torne älvs fiskeområde. Nämnda förslag till fiskestadga avses emel-

lertid icke bli genomfört nu. I den mån frågor om ersättningsskyldighet uppkommer vid skadefall som här avses, torde avgörandena få grundas på allmänt skadeståndsrättsliga bedömanden. En särskild regel av detta slag synes därför icke böra tillskapas för gränsälvsområdet.

Under kommissionsförslagets remissbehandling har av överjägmästaren i Övre Norrbottens distrikt föreslagits, att endast skador orsakade av uppenbar vårdslöshet från flottningssällskapets sida skulle omfattas av ersättningsskyldighet. En regel av sagda innehåll skulle emellertid komma att medföra ett betydande avsteg från de båda ländernas interna lagstiftning såvitt gäller villkor för bedrivande av allmän flottning. Den ytterligare begränsning av skadeståndsansvaret som sålunda ifrågasatts synes därför icke vara att förorda.

Kommissionen har föreslagit ett stadgande om möjlighet för den som bygger i flottleden för fiskeändamål att påkalla bestämmelser om anordningar till skydd för byggnaden. Detta förslag har anknytning till en grund-sats inom den svenska vattenrätten. I rättsförhållandet mellan de flottande och den som bygger i en befintlig flottled gäller nämligen icke blott att den byggande är skyldig att tillse att flottningen i möjligaste mån skall kunna fortgå obehindrat utan även att de flottande skall vidtaga skäligen åtgärder för att skydda byggnaden mot skada genom flottningen. För en sådan skyddsåtgärd har flottningsföretaget att bestrida kostnaden. Den som bygger i flottled har enligt 6 kap. 18 § vattenlagen rätt att väcka talan i detta hänseende.

Beträffande flottningsbestämmelserna för gränsälvarna saknas motsvarighet till bestämmelsen i 6 kap. 18 § vattenlagen om rätt att få till stånd skyddsanordningar på de flottandes bekostnad. Sådan rätt bör skäligen föreligga även i gränsälvarna. Flottningsstadgan torde därför böra kompletteras med en bestämmelse av detta innehåll. Denna bestämmelse bör intagas som 8 a §. Vidare torde i stadgan böra föreskrivas, att den som bygger i flottleden, innan bestämmelser om skyddsåtgärd meddelats, själv får svara för flottningsskada som kan åsamkas byggnaden under denna tid.

Enligt gällande konvention mellan Sverige och Finland om staternas samfälliga nyttjande av laxfiske i Torne och Muonio älvar skall länsstyrelserna i gränslänen företråda staterna i alla frågor som rör sådant fiske. Länsstyrelserna upplåter laxfiskerätten till enskilda genom arrendekontrakt. I konventionen är föreskrivet, att innan avtal slutes om utarrendering av laxfisken bestämmelser skall träffas om de skyddsanordningar mot skada genom virkesflottning, som må prövas nödiga. Det nu såsom 8 a § föreslagna tillägget till flottningsstadgan bör givetvis icke anses medföra hinder för länsstyrelserna att beträffande samfälliga laxfisken såsom hittills genom särskilda upplåtelsevillkor reglera frågor om skyddsanordningar mot flottningsskada.

Gränsälvskommittén och fiskeriintendenten har anfört betänkligheter

mot kommissionens förslag att länsstyrelserna även framgent skall avgöra ärenden av vattenrättslig karaktär beträffande flottningen i gränsälvarna. I avbidan på förslaget till en allmän vattenrättslig konvention mellan Finland och Sverige anser jag emellertid icke, att några organisatoriska förändringar i förevarande hänseende bör genomföras.

Inom justitiedepartementet har upprättats förslag till överenskommelse mellan Sverige och Finland om tillägg till flottningsstadgan av det innehåll, som angivits i det föregående. Förslaget är föremål för prövning av den finländska regeringen.

Under förutsättning att överenskommelse träffas mellan Sverige och Finland om de nu föreslagna tilläggen till flottningsstadgan torde dessa böra införlivas med den svenska rätten genom en av Kungl. Maj:t och riksdagen gemensamt stiftad lag. Inom justitiedepartementet har utarbetats bilagda förslag till *lag angående tillägg till lagen den 28 april 1949 (nr 183) om flottningen i Torne och Muonio gränsälvar*.

Föredraganden hemställer, att lagrådets utlåtande över lagförslaget¹ måtte för det i § 87 regeringsformen omförmälda ändamålet inhämtas genom utdrag av protokollet.

Vad föredraganden sålunda med instämmande av statsrådets övriga ledamöter hemställt bifaller Hans Maj:t Konungen.

Ur protokollet:

Stig Granqvist

¹ Lagförslaget, som fränsett ett par redaktionella jämkningar är likalydande med det vid propositionen fogade, har här uteslutits.

Utdrag av protokoll, hållet i Kungl. Maj:ts lagråd den 17 april 1964.

Närvarande:

justitieråden ROMANUS,
DIGMAN,
regeringsrådet HOLMGREN,
justitierådet BERGSTEN.

Enligt lagrådet den 15 april 1964 tillhandakommet utdrag av protokoll över justitiedepartementens ärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet den 3 april 1964, hade Kungl. Maj:t förordnat, att lagrådets utlåtande skulle för det i § 87 regeringsformen omförmälda ändamålet inhämtas över upprättat förslag till lag angående tillägg till lagen den 28 april 1949 (nr 183) om flottningen i Torne och Muonio gränsälvar.

Förslaget, som finnes bilagt detta protokoll, föredrogs inför lagrådet av hovrättsassessorn Göran Herner.

Lagrådet lämnade förslaget utan erinran.

Ur protokollet:

Stig Granqvist

Utdrag av protokollet över justitiedepartementsärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 17 april 1964.

Närvarande:

Ministern för utrikes ärendena NILSSON, statsråden STRÄNG, ANDERSSON, LINDSTRÖM, LANGE, LINDHOLM, JOHANSSON, HERMANSSON, HOLMQVIST, ASPLING, PALME.

Efter gemensam beredning med statsrådets övriga ledamöter anmäler t. f. chefen för justitiedepartementet, statsrådet Hermansson, lagrådets denna dag avgivna utlåtande över det till lagrådet den 3 april 1964 remitterade förslaget till *lag angående tillägg till lagen den 28 april 1949 (nr 183) om flottningen i Torne och Muonio gränsälvar*.

Med förmälan att lagrådet lämnat lagförslaget utan erinran hemställer föredraganden *dels* att förslag till överenskommelse mellan Sverige och Finland om tillägg till flottningsstadgan för gränsälvarna i enlighet med vad föredragande statsrådet anfört till statsrådsprotokollet den 3 april 1964 måtte godkännas av Kungl. Maj:t, *dels* att lagförslaget med ett par redaktionella jämkningar måtte jämlikt § 87 regeringsformen genom proposition föreläggas riksdagen till antagande.

Då det under förhandlingar mellan Sverige och Finland förutsatts att överenskommelsen skulle träda i kraft så snart som möjligt, torde förevarande lagförslag böra behandlas av riksdagen under dess vårsession.

Med bifall till vad föredraganden sålunda med instämmande av statsrådets övriga ledamöter hemställt förordnar Hans Maj:t Konungen att till riksdagen skall avlätas proposition av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:

Margit Hirén